

Atvinnuveganefnd Alþingis

Lilja Rafney Magnúsdóttir formaður

30. apríl 2019

Efni: Umsögn LS um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fiskveiðar utan lögsögu Íslands (stjórn veiða á makríl) Þingskjal 1236 - 776. mál.

Aðalfundur LS 2018 samþykkt eftirfarandi um makrílveiðar:

Aðalfundur LS leggur til að makrílveiðar verði gefnar frjálssar og reglugerð sem gefin var út fyrir fjórum árum verði felld úr gildi, heildarúthlutun verði 16%.

Aðalfundur LS leggur til að leigupottur makrils (ráðherrapottur) verði festur í sessi og að ónýttar makrílveiðiheimildir umfram leyfilega tilfærslu milli ára verð færð sem viðbót við leigupott næstu makrílvertíðar.

Stjórn LS samþykkti 29. mars 2019 eftirfarandi ályktun:

„Í frumvarpi um stjórn makrílveiða er gert ráð fyrir að aflamarki verði úthlutað á grundvelli aflahlutdeildar samkvæmt veiðireynslu á 11 ára tímabili.

Smábátæigendur hófu fyrst veiðar á makríl að einhverju marki árið 2013. Tímabil veiðireynslu á hins vegar að vera 2008 – 2018. Stjórn LS lýsir undrun yfir að hér hafi verið kynnt frumvarp sem mismunar útgerðaraðilum eftir stærð og aðstöðu til veiða. Smábátæigendur höfðu engin tæk á að afla sér veiðireynslu á fyrri hluta tímabilsins þegar makrillinn var á fjarlægum miðum, langt utan farsviðs þeirra.

Stjórn LS krefst þess að tekið verði tillit til þessa aðstöðumunar við fullvinnslu frumvarpsins.“

LS óskar eftir að samhliða frumvarpinu verði gerðar eftirtaldar breytingar á lögum um stjórn fiskveiða nr. 116/2006 með síðari breytingum:

1. Ákvæði til bráðabirgða VIII gildi til ársins 2023 og í stað 2.000 lesta af makríl til smábáta komi 4.000 lestir í þeirra hlut.
2. Við 11. gr. bætist ný málsgrein sem verði nr. 9 sem orðist svo: Bátar styttri en 15 metrar að mestu lengd og minni en 30 brúttótonn að stærð, sem stunda veiðar með línu og handfærum skal heimilað á hverju fiskveiðarári að veiða 5,3% af leyfilegum heildarafla í makríl.
3. Við 1. málslíð 5. mgr. 8. gr. bætist við eftirfarandi: , til makrílveiða skv. 9. mgr. 11. gr.
4. Að viðmiðunartími veiðireynslu smábáta verði 2013 - 2018 og þrjú bestu árin valin.
5. Skipting heildarafla í makríl verði skipt milli tveggja flokka skipa.
 - a. Til uppsjárskipa
 - b. Til smábáta sem veiða með línu eða handfærum

Óheimilt verði að færa aflaheimildir frá færabátum til uppsjárskipa.

Greinargerð

- Frumvarpið gerir ráð fyrir að veiðireynsla á makríl tímabilið 2008 – 2018 að báðum árum meðtöldum verði sett í hlutdeild á grundvelli veiða 10 bestu ára viðkomandi af 11. Samkvæmt þeirri hlutdeild yrði aflamarki úthlutað eftir að búið er að draga frá 5,3% af leyfilegum heildarafla.
- Frumvarpið gerir ekki ráð fyrir sérstökum potti til smábáta eins og verið hefur frá kvótasetningu makríls. Frumvarpið tekur ekki tillit til þess að eiginlegar makrílveiðar á smábátum hófust ekki að neinu marki fyrr en 2013 eða þegar makrillinn gekk á mið þeirra í miklu magni (*sjá fylgiskjal; Kort af þróun veiðislóðar makríls*). Aflareynsla þeirra er því nánast engin yfir helming viðmiðunartímabilsins (*sjá fylgiskjal makrílveiðar*). Verði frumvarpið óbreytt að lögum mun það fækka enn frekar þeim smábátum sem möguleika hafa á að stunda makrílveiðar. Það mun skaða vöxt og viðgang smábátaútgerðar og draga enn meir úr möguleikum hinna dreifðu byggða að nýta hinn nýja gest í íslenskri lögsögu til atvinnusköpunar og hámarks verðmæta. Sú hætta er raunveruleg að makrílveiðar smábáta, nýting grunnslóðar og framboð á hágæða makríl muni nánast heyra sögunni til.

- Á veiðireynsluárum smábáta giltu harðar takmarkanir ásamt inngripi í veiðar þeirra. T.d. kom það fyrir á árinu 2014 að ráðherra stöðvaði veiðar á tíma sem skilaði bestu veiðinni og besta hráefninu. Ennfremur var allur flotinn kvótasettur árið 2015, sem leiddi m.a. til þess að fjöldi þeirra sem hafði útbúið sig með ærnum kostnaði til veiðanna þurfti frá að hverfa. Veiðunum var því ekki gefið tækifæri til að þróast á sama hátt og hjá uppsjávarskipum.
- Gagnrýnt hefur verið að smábátar hafi ekki nýtt þær veiðiheimildir sem þeir hafa haft aðgang að. T.d. viðbótarpott sem hér var nefndur. Auk framangreindra inngripa er ein af ástæðum þess að reglugerð hefur verið of seint á ferðinni sem hefur orðið til þess að aðilar gátu ekki skipulagt veiðarnar.
- Frumvarpið gerir ráð fyrir að 98% af leyfilegum heildarafla á makríl fari til uppsjávarskipa, en aðeins 2% til færaveiða smábáta. Frumvarpið gerir ekki ráð fyrir að veiðiheimildir verði sundurgreindar, annars vegar til uppsjávarskipa og hins vegar smábáta sem veiða með færum.
- Í frumvarpinu er ekki tekið tillit til þeirrar staðreyndar að sum þeirra skipa sem mestar veiðiheimildir fá, veiddu úr auðlindinni matfisk sem fór að mestu til mjölvinnslu (*sjá fylgiskjal; Í hvað fór aflinn fyrstu árin*). Eðlilegt væri að veiðireynsla þeirra á þeim tíma ætti að skerðast um þau verðmæti sem þannig fóru forgörðum í stað þess að þeim verði hyglað með greiðslu skaðabóta.
- Allur makrífli smábáta var og er unninn til manneldis. Kaupendur færaveidds makríls til vinnslu greiða helmingi hærra verð en skiptaverð hefur verið undanfarin ár á uppsjávarskipum, samkvæmt upplýsingum frá Verðlagsstofu. Árið 2018 voru rúmlega 117 þúsund tonn af makríl seld til skyldra aðila á að meðaltali 46,10 krónur kílóíð. Þar sem veiðislóð smábáta er aðeins örskammt frá landi er tilkostnaður og olíueyðsla við veiðarnar sáralítill. Hvert kíló sem veitt er af smábátum skilar því mun meiru til þjóðarinnar en væru þau veidd á uppsjávaskipum.

Með þeim breytingum sem LS gerir tillögu um á frumvarpinu mun nást að viðhalda öflugum útgerðarhópi til að nýta grunnslóðina ef makrill gerir sig þar heimakominn. Rétt er að benda á að á síðustu makrílvertíð voru um 60% af makrílheimildum íslenskra skipa veiddar utan við lögsöguna með tilheyrandi sóun á olíu og rýrnun á gæðum til vinnslu. Olíunotkun við makrílveiðar á smábátum er

um 8-15 lítrar á veitt tonn, en á uppsjávarskipum er þessi tala á bilinu 100-250 lítrar á tonnið. Veiðigeta smábáta er mikil og alls ekki óraunhæft að þeir nái að veiða 15.000 tonn af makríl. Því til stuðnings má benda á vertíðina 2016, þegar meðalveiði á bát var 164 tonn og þeir veiddu samtals 8.368 tonn þegar einungis 51 bátur af 120 sem höfðu fjárfest í búnaði til veiða höfðu forsendur til að hefja þær.

Virðingarfyllt

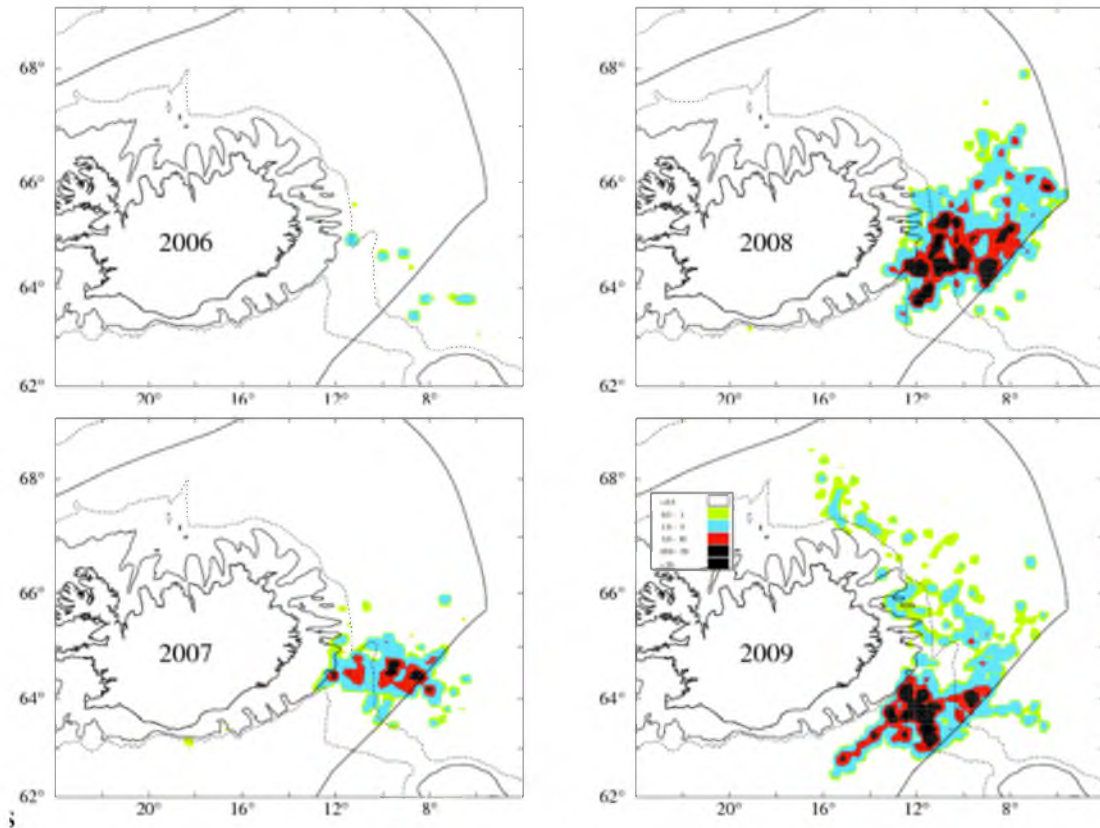

Axel Helgason formaður

Örn Pálsson framkvæmdastjóri

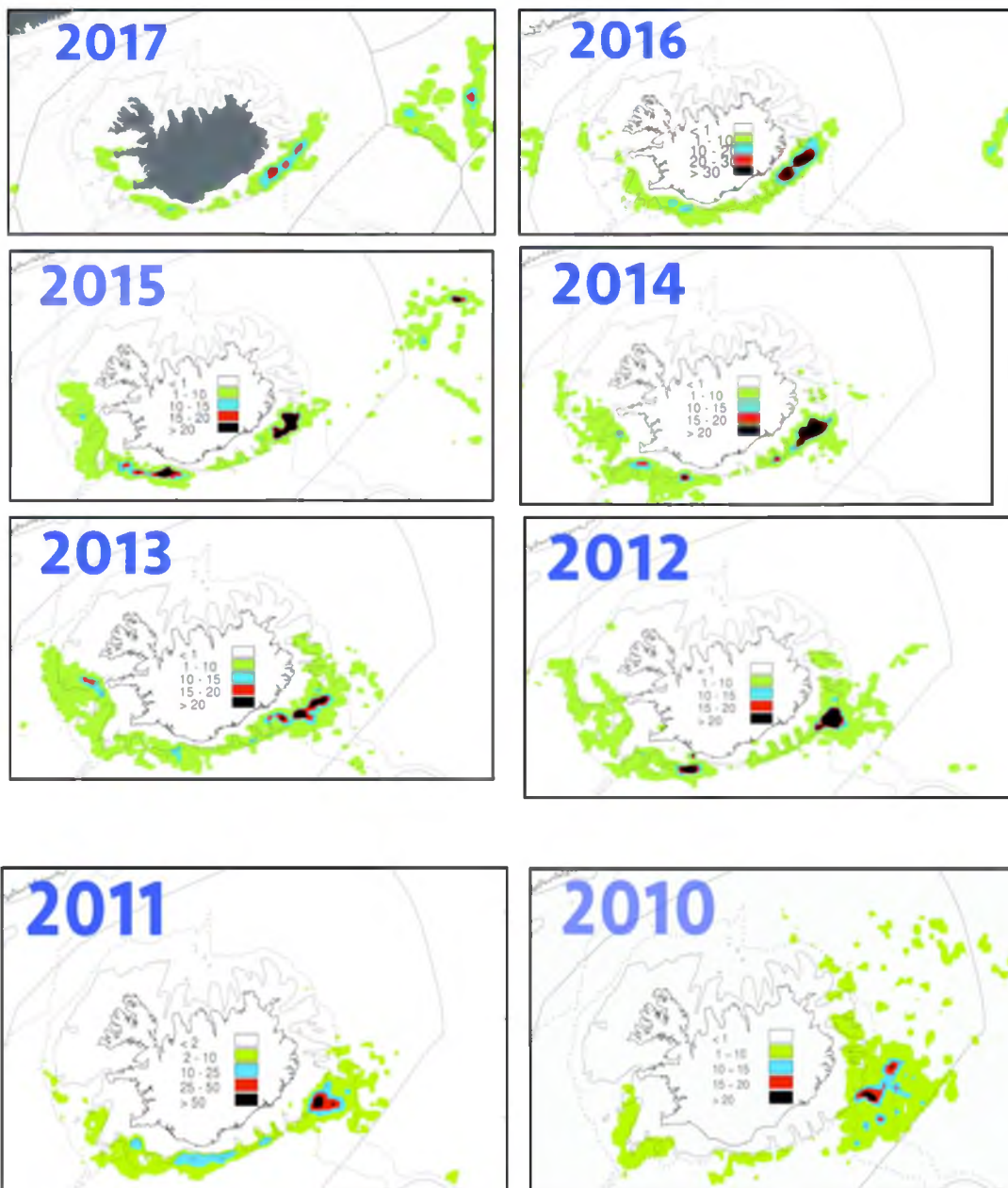
Sjá einnig umsögn LS í samráðsgátt stjórnvalda við frumvarpið

Fylgiskjöl

Hér að neðan eru kort úr skýrslum Hafró sem sýna þróun veiðislóðar makrils frá 2006-2017. Augljóst er af þessum kortum að smábátar höfðu ekki makríl á sinni veiðislóð fyrr en upp úr 2011.

14. mynd. Dreifing á makrílafla Íslendinga 2006-2009.

Makrílveiðar

	Smábátar	Fjöldi	Meðaltal	Heildarafli	Hluttur smábáta
2008	6 tonn	2	3 tonn/bát	112.336 tonn	0,01%
2009	7 tonn	2	3 tonn/bát	116.139 tonn	0,01%
2010	180 tonn	11	16 tonn/bát	120.853 tonn	0,15%
2011	304 tonn	21	14 tonn/bát	153.359 tonn	0,20%
2012	1.099 tonn	17	65 tonn/bát	145.894 tonn	0,75%
2013	4.678 tonn	98	48 tonn/bát	137.631 tonn	3,40%
2014	7.466 tonn	121	62 tonn/bát	153.042 tonn	4,88%
2015	3.299 tonn	57	58 tonn/bát	147.000 tonn	2,24%
2016	8.368 tonn	51	164 tonn/bát	155.655 tonn	5,38%
2017	4.800 tonn	54	89 tonn/bát	159.141 tonn	3,02%
2018	3.751 tonn	48	78 tonn/bát	129.579 tonn	2,89%

Í hvað fór aflinn fyrstu árin? - 2009

Aflareynsla búin til með óábyrgri nýtingu.

Afli 116 þúsund tonn 92,8 þúsund tonn í gúanón

